

**PREZES
URZ DU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 18 września 2014r.

RPZ-61/6/14/JM

DECYZJA nr RPZ 23/2014

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. nr 50 poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu wobec Sebastiana Chróścińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: DOMEX GAZ w Okonku, obecnie: SOBEX GAZ w Okonku

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje si za praktyk naruszaj c zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 tej ustawy, stosowanie przez Sebastiana Chróścińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: SOBEX GAZ w Okonku we wzorcu umowy o nazwie: umowa zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:

„W przypadku braku płatności, o której mowa w pkt 2 niniejszej umowy, Zleceniobiorca może przekazać sprawę do obsługi przez firmę zewnętrzną celem odzyskania należności, a koszty w kwocie 100 zł wynikające z prowadzonego postępowania windykacyjnego obciążają w całości Zleceniodawcę” (pkt 3)

i nakazuje się zaniechanie jej stosowania

II. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje si za praktyk naruszaj c zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 tej ustawy, stosowanie przez Sebastiana Chróścińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: SOBEX GAZ w Okonku we wzorcu umowy o nazwie: umowa zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA postanowienia, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:

„W szczególnych przypadkach ZUH „DOMEX GAZ” zastrzega sobie prawo do wykonania usługi w terminie późniejszym, najpóźniej do 21 dni od daty planowanego montażu urządzenia” (pkt 6)

i stwierdza si zaniechanie jej stosowania z dniem 7 maja 2013r.

III. na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje si za praktyk naruszaj c zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt

2 tej ustawy, naruszenie przez Sebastiana Chróścińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: SOBEX GAZ w Okonku obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez zamieszczanie w umowach zawieranych z konsumentami poza lokalem przedsiębiorstwa nierzetelnych informacji wskazujących, że konsument ma możliwość odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej podpisania na mocy art. 395 Kodeksu cywilnego, z zachowaniem przez Przedsiębiorcę prawa do wynagrodzenia z tytułu świadczonej usługi i korzystania z rzeczy o wartości równej 100 zł, co jest sprzeczne z art. 2 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (t.j. Dz.U. z 2012r. poz. 1225)

i stwierdza si zaniechanie jej stosowania z dniem 28 lutego 2014r.

IV. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **nakłada si** na Sebastiana Chróścińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: SOBEX GAZ w Okonku:

1. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **kar pieni n** w wysokości 789 zł (słownie: siedemset osiemdziesiąt dziewięć zł), płatną do budżetu państwa
2. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt II sentencji niniejszej decyzji, **kar pieni n** w wysokości 497 zł (słownie: czterysta dziewięćdziesiąt siedem zł), płatną do budżetu państwa
3. w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt III sentencji niniejszej decyzji, **kar pieni n** w wysokości 3.154 zł (słownie: trzy tysiące sto pięćdziesiąt cztery zł), płatną do budżetu państwa.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatura w Poznaniu (dalej: Prezes Urzędu) wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy działania Sebastiana Chróścińskiego prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą: DOMEX GAZ w Okonku (dalej: Przedsiębiorca) polegające na zawieraniu z konsumentami umów zlecenia montażu/dostawy detektora gazu, uzasadniają wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Z uwagi na nieudzielenie przez Przedsiębiorcę informacji żądanych w ww. postępowaniu na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu wszczął z urzędu postępowanie w sprawie nałożenia na Przedsiębiorcę kary pieniężnej, w którym na mocy decyzji nr RPZ 4/2013 z dnia 17 kwietnia 2013r. nałożył na Przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 2.500 zł, stanowiącą równowartość 611,51 euro. Decyzja ta jest prawomocna.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu wyjaśniającym, w szczególności skarg konsumentek i dokumentów otrzymanych od miejskich i powiatowych rzeczników konsumentów, dała podstawę do wszczęcia przeciwko Przedsiębiorcy, postanowieniem z dnia 21 lutego 2014r., postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w związku z podejrzeniem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w:

I. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umowy o nazwie: umowa zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA postanowień, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, o treści:

1. „W przypadku braku płatności, o której mowa w pkt 2 niniejszej umowy, Zleceniobiorca może przekazać sprawę do obsługi przez firmę zewnętrzną celem odzyskania należności, a koszty w kwocie 100 zł wynikające z prowadzonego postępowania windykacyjnego obciążają w całości Zleceniodawcę” (pkt 3)
2. „W szczególnych przypadkach ZUH „DOMEX GAZ” zastrzega sobie prawo do wykonania usługi w terminie późniejszym, najpóźniej do 21 dni od daty planowanego montażu urządzenia” (pkt 6)

II. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez zamieszczanie w umowach zawieranych z konsumentami poza lokalem przedsiębiorstwa nierzetelnych informacji wskazujących, że konsument ma możliwość odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej podpisania na mocy art. 395 Kodeksu cywilnego, z zachowaniem przez Przedsiębiorcę prawa do wynagrodzenia z tytułu świadczonej usługi i korzystania z rzeczy o wartości równej 100 zł, co może być sprzeczne z art. 2 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (t.j. Dz.U. z 2012r. poz. 1225).

Skierowana do Przedsiębiorcy przesyłka, zawierająca zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego wraz z postanowieniem o wszczęciu tego postępowania, została zwrócona przez pocztę z adnotacjami: „adresata nie zastano dnia 24.02.2014”, „awizowano dnia 24.02.2014”, „awizowano powtórnie dnia 04.03.2014” i „ZWROT nie podjęto w terminie”.

Na podstawie informacji zamieszczonych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej RP Prezes Urzędu ustalił, że Sebastian Chróściński zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej z dniem 28 lutego 2014r., a z dniem 3 marca 2014r. został wykreślony z tego rejestru. W dniu 7 kwietnia 2014r. Sebastian Chróściński został ponownie wpisany do ww. ewidencji, rozpoczynając w tym dniu wykonywanie działalności gospodarczej pod nazwą: SOBEX GAZ w Okonku.

Uwzględniając dokonane ustalenia, postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2014r. Prezes Urzędu zmienił postanowienie z dnia 21 lutego 2014r. o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w części dotyczącej oznaczenia strony postępowania, poprzez wskazanie, że postępowanie to prowadzone jest przeciwko Sebastianowi Chróścińskiemu prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą: SOBEX GAZ w Okonku.

Zajmując stanowisko w sprawie postawionych zarzutów, pismem z dnia 20 maja 2014r. Przedsiębiorca wskazał, że jest związany umową o obsługę prawną z kancelarią prawną, która świadczy na jego rzecz usługi doradcze, w tym usługi windykacyjne. Podkreślił jednocześnie, że w jego ocenie pkt 3 wzorca dotyczący możliwości przekazania sprawy do obsługi przez firmę zewnętrzną, jest całkowicie zrozumiały. Zdarzają się bowiem sytuacje, że konsument nie chce płacić za wykonaną usługę lub zawiera umowę i nie wysyła odstąpienia od umowy w terminie. Przedsiębiorca zaznaczył, że jadąc na montaż musi kupić detektor gazu, po czym na miejscu okazuje się, że klient rezygnuje z detektora. Postępowania windykacyjne prowadzone przez firmę zewnętrzną mają na celu wyegzekwowanie należności za zakupiony detektor gazu oraz odzyskanie należności

w przypadku niewywiązania się z umowy przez konsumenta. Przedsiębiorca wskazał, że stała kwota należności wynika z tego, że **nie sposób ocenia wło onej pracy przez kancelari w kwotach: 10, 20, a mo e 30 zł.** Jak podkreślił, **kwota 100 zł jest adekwatna do wykonanych przez kancelari czynno ci, tj. kontaktu z konsumentem, przedstawieniem mu sytuacji, ewentualnym wezwaniem do zapłaty.** Przedsiębiorca poinformował, że nie dysponuje umowami za 2013r., ponieważ tamta działalność została zamknięta, a wraz z nią przestała istnieć dokumentacja, która nie była mu potrzebna do żadnych celów. Przedsiębiorca przyznał zarazem, że **były w niej zapisy wskazane w zawiadomieniu o wszcz ciu post powania. Pod koniec roku został zmieniony zapis dotycz cy odst pienia od umowy. Podstawa prawna została zmieniona z kodeksu cywilnego na ustaw o ochronie niektórych praw konsumentów i odpowiedzialno ci za produkt niebezpieczny.**

Przedsiębiorca wyjaśnił ponadto, że obecnie rozpoczyna dopiero działalność pod nazwą: SOBEX GAZ i nie jest w stanie przedłożyć kopii umów zawieranych z konsumentami, ponieważ takich umów jeszcze nie zawarł. W załączeniu do ww. pisma Przedsiębiorca przedłożył nowy wzorzec umowy o nazwie: umowa zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu LT/HS oraz poinformował, że ww. wzorzec, wykorzystywany przez niego obecnie, jest nieco zmieniony.

W odpowiedzi na wezwanie Prezesa Urzędu, pismem z dnia 18 lipca 2014r. Przedsiębiorca poinformował, że nie jest w stanie jednoznacznie odpowiedzieć do kiedy stosował „stary” wzorzec umowny, **ale z cał pewno ci do III kwartału ubiegłego roku.** Zdaniem Przedsiębiorcy, ten okres zmiany wzorca jest jak najbardziej prawdopodobny, z uwagi na fakt, że w trakcie wykonywania umów oraz analizowania umów dochodziło do sporów pomiędzy nim, a klientami. Ze względu na jasne przedstawienie argumentów przez klientów, wzorzec został zmieniony na obecnie obowiązujący. Przedsiębiorca poinformował także, że nie składał zeznania podatkowego za 2013r., ponieważ jego dochody były **dochodami okazjonalnymi, które w zasadzie nie zawsze pokrywały koszty prowadzonej działalno ci.**

Pismem z dnia 3 lipca 2014r. Prezes Urzędu zwrócił się o podanie informacji o wysokości przychodu Przedsiębiorcy uzyskanego w 2013r. do Naczelnika Urzędu Skarbowego w Złotowie. Z otrzymanego pisma z dnia 9 lipca 2014r. wynika, że ww. Urząd nie dysponuje danymi o przychodach Przedsiębiorcy za 2013r.

Prezes Urz du ustalił, co nast puje:

Sebastian Chrościński prowadzi działalność gospodarczą w oparciu o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej RP. Od dnia 17 stycznia 2011r. do dnia 28 lutego 2014r. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą: DOMEX GAZ w Okonku. Z dniem 3 marca 2014r. Sebastian Chrościński został wykreślony z ww. rejestru, a następnie w dniu 7 kwietnia 2014r. został ponownie wpisany do tego rejestru, rozpoczynając w tym dniu wykonywanie działalności gospodarczej pod nazwą: SOBEX GAZ w Okonku (dowód: wydruki z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej RP- k. 106- 108 akt).

Przedsiębiorca sprzedaje konsumentom detektory (czujniki) gazu oferując również ich montaż. Przedsiębiorca zawiera umowy z konsumentami w miejscu ich zamieszkania, za pośrednictwem przedstawicieli. Z przekazanych przez Przedsiębiorcę informacji wynika, że nie ma możliwości jednoznacznego wskazania, w jakich miastach działają jego przedstawiciele, ponieważ ich praca **polega na wyjazdach od miasta do miasta i oferowaniu detektorów gazu.** Przedsiębiorca podał, że jego przedstawiciele działali m.in. w Poznaniu, Zielonej Górze, Kielcach, Szczecinku, Koszalinie, Wałczu i Chodzieży (dowód: pismo Przedsiębiorcy z dnia 29 października 2012r.- k. 43- 44 akt).

W obrocie z konsumentami Przedsiębiorca wykorzystuje wzorce umów. Od lipca 2012r. Przedsiębiorca stosował wzorzec umowy o nazwie: umowa zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA, w którym zamieścił postanowienia o treści: „W przypadku braku płatności, o której mowa w pkt 2 niniejszej umowy, Zleceniobiorca może przekazać sprawę do obsługi przez firmę zewnętrzną celem odzyskania należności, a koszty w kwocie 100 zł wynikające z prowadzonego postępowania windykacyjnego obciążają w całości Zleceniodawcę” (pkt 3) oraz „W szczególnych przypadkach ZUH „DOMEX GAZ” zastrzega sobie prawo do wykonania usługi w terminie późniejszym, najpóźniej do 21 dni od daty planowanego montażu urządzenia” (pkt 6) (dowód: pismo Przedsiębiorcy z dnia 29 października 2012r.- k. 43- 44 akt, wzorzec umowy zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA- k. 46 akt).

Prezes Urzędu ustalił, że w umowach zawieranych z konsumentami na podstawie ww. wzorca, zamieszczono postanowienie, zgodnie z którym: „Zleceniodawca oświadcza, że został poinformowany o możliwości odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej podpisania na mocy art. 395 Kodeksu cywilnego, z zachowaniem przez Zleceniobiorcę uprawnienia do wynagrodzenia z tytułu świadczonej usługi i korzystania z rzeczy o wartości równej wysokości 100 zł” (dowód: umowy zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA zawarte przez Przedsiębiorcę z konsumentami- k. 7, 8, 9, 49, 50, 51, 52, 54, 57, 58, 59, 71, 75, 81 **verte**, 85 **verte**, 88, 94 akt).

W trakcie postępowania Przedsiębiorca oświadczył, że nie jest w stanie jednoznacznie podać do kiedy stosował wzorzec umowy obejmujący przytoczone powyżej postanowienia, ale **z całą pewnością do III kwartału ubiegłego roku** (dowód: pismo Przedsiębiorcy z dnia 18 lipca 2014r.- k. 122 akt).

Przedsiębiorca przedłożył nowy wzorzec umowy o nazwie: umowa zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu LT/HS oraz poinformował, że dopiero rozpoczyna działalność pod nazwą: SOBEX GAZ i nie zawarł jeszcze zgodnie z tym wzorcem żadnych umów. W nowym wzorcu pkt 3 (pkt I sentencji decyzji) ma niezmienną treść. Postanowienie to nadal przewiduje, że Przedsiębiorca może przekazać sprawę do obsługi przez firmę zewnętrzną i obciążyć konsumenta kosztami wynikającymi z prowadzonego postępowania windykacyjnego w kwocie 100 zł. Postanowienie pkt 6 (pkt II sentencji decyzji) nie figuruje w nowym wzorcu. Z kolei kwestia odstąpienia konsumenta od umowy (pkt III sentencji decyzji), uregulowana została w tym wzorcu poprzez wskazanie: „Zleceniodawca oświadcza, że został poinformowany o możliwości odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej podpisania zgodnie z ustawą o ochronie praw konsumenta i odpowiedzialności za produkt niebezpieczny” (pkt 5) (dowód: pismo Przedsiębiorcy z dnia 20 maja 2014r.- k. 111 akt, wzorzec umowy zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu LT/HS- k. 112 akt).

Jak ponadto ustalono, w dniach: 8 i 9 maja 2013r. Przedsiębiorca zawarł z konsumentami umowy zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA, w których nie występuje pkt 6 (pkt II sentencji decyzji) (dowód: umowy zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA- k. 81 **verte** i 85 **verte** akt).

Prezes Urz du zwa ył, co nast puje:

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Ingerencja Prezesa Urzędu ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony

wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie.

W opinii Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny. Wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy byli lub mogli stać się klientami Przedsiębiorcy, tj. zawrzeć z nim umowy zlecenia/montażu detektorów gazu. Działania Przedsiębiorcy nie dotyczą więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów- jego obecnych i przyszłych kontrahentów, których sytuacja jest identyczna i wynika z posługiwania się przez Przedsiębiorcę wzorcem umowy. Naruszenie interesu publicznoprawnego przejawia się tym samym w naruszeniu zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie istnieją zatem podstawy do oceny zachowania Przedsiębiorcy pod kątem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Ocenę tę poprzedzić należy stwierdzeniem, że Sebastian Chróściński jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis ten za przedsiębiorcę uznaje m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Sebastian Chróściński jest osobą fizyczną prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży i montażu detektorów gazu. Posiadając status przedsiębiorcy w świetle ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, Sebastian Chróściński jest tym samym przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W konsekwencji jego działania podlegają kontroli z punktu widzenia przepisów tej ustawy.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Takimi praktykami są w szczególności: stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (pkt 1) oraz naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2).

Stwierdzenie ww. praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: **bezprawno ci działania przedsi biorcy i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.**

Jako bezprawne należy kwalifikować zachowania sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji pod red. Janusza Szwai, Wyd. CH Beck, Warszawa 2000r., str. 117-118). Zbiorowe interesy konsumentów to prawa nieograniczonej liczby konsumentów.

Przesłanka bezprawności wykazana zostanie odrębnie dla każdej z przypisanych Przedsiębiorcy praktyk. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów omówione zostanie natomiast łącznie, z uwagi na tożsamy charakter i znaczenie tej przesłanki dla ww. praktyk.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r. sygn. akt III SK 27/07 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że gramatyczna wykładnia pojęcia **zbiorowy interes konsumentów** prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowy interes konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka skierowana jest do nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów. Zdaniem Sądu, wystarczające powinno być

ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy uznał, że **praktyk naruszaj c zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsi biorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazuj cych na powtarzalno zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodz cych w skład grupy, do której adresowane s zachowania przedsi biorcy w taki sposób, e potencjalnie ofiar takiego zachowania mo e by ka dy konsument b d cy klientem lub potencjalnym klientem przedsi biorcy.**

Interes konsumentów należy rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę jako zasługujący na ochronę i zabezpieczenie. Pod tym pojęciem należy rozumieć **stricte** ekonomiczne interesy konsumentów (o wymiarze majątkowym) oraz prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom możliwość dokonywania transakcji przy całkowitym zrozumieniu, jaki jest ich rzeczywisty sens ekonomiczny i prawny na etapie przedkontraktowym i w czasie wykonywania umowy.

Praktyki Przedsiębiorcy mogą godzić w interesy nieograniczonej liczby osób, których nie da się zidentyfikować- potencjalnie wszystkich jego dotychczasowych i przyszłych kontrahentów. Praktyki te mają więc charakter powtarzalny i skierowane są do osób, które nie zostały zindywidualizowane.

Zakwestionowane praktyki naruszają interesy ekonomiczne i pozaekonomiczne konsumentów. Negatywne skutki ekonomiczne wynikają ze stosowania postanowienia wzorca umowy, które umożliwia Przedsiębiorcy obciążenie konsumenta opłatą za czynności windykacyjne. Drugie z zakwestionowanych postanowień wzorca godzi głównie w pozaekonomiczne interesy konsumenta, zobowiązując go w istocie do akceptacji dokonanej przez Przedsiębiorcę jednostronnej zmiany umowy. Negatywny wpływ na interesy pozaekonomiczne konsumentów ma także ostatnia z przypisanych Przedsiębiorcy praktyk, która godzi przede wszystkim w prawo konsumenta do uzyskania rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji na etapie zawierania umowy o warunkach i skutkach finansowych odstąpienia od umowy. Nie można jednak pominąć, że nierzetelne informacje o obowiązku zapłaty wynagrodzenia na rzecz Przedsiębiorcy w razie odstąpienia od umowy, mogą zniechęcać konsumentów do skorzystania z przyznanego im przez ustawę prawa odstąpienia od umowy.

Warto ponadto zauważyć, że dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów nie jest konieczne wystąpienie na rynku skutków danej praktyki. Godzenie w zbiorowe interesy konsumentów może polegać zarówno na ich naruszeniu, jak i na zagrożeniu ich naruszenia. Nie jest tym samym konieczne, aby którykolwiek z konsumentów został dotknięty skutkami stosowanych przez Przedsiębiorcę praktyk. Wystarczająca jest choćby potencjalna możliwość wystąpienia negatywnych skutków praktyki wobec nieograniczonej liczby konsumentów.

Pkt I i II sentencji decyzji

W pkt I i II sentencji decyzji Prezes Urzędu przypisał Przedsiębiorcy stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. **Bezprawno** tej praktyki wynika z tożsamości stosowanych przez Przedsiębiorcę postanowień wzorca umowy z postanowieniami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Prezes Urzędu uznaje, że może stwierdzić stosowanie ww. praktyki również w odniesieniu do przedsiębiorcy, który nie był stroną postępowania sądowego zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 grudnia 2005r. sygn. akt VI

ACa 760/05 podkreślił, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Jak wskazał Sąd Apelacyjny, naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne już wpisane do rejestru, przy czym wpis taki związany był z działaniami innych przedsiębiorców.

Także w jednym z ostatnich orzeczeń Sąd Najwyższy podzielił stanowisko, iż użyte w art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego określenie: „prawomocny wyrok stwierdzający uznanie za niedozwolone postanowienie wzorca umowy ma skutek wobec osób trzecich” oznacza, iż postanowienie uznane za niedozwolone, po wpisaniu go do rejestru, nie może być stosowane nie tylko w stosunkach konkretnego przedsiębiorcy z innymi konsumentami, ale także wykluczone jest jego stosowanie we wzorcach innych przedsiębiorców, czyli we wszystkich stosunkach z konsumentami, w których zostało ono wykorzystane (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2014r. sygn. akt I CSK 20/14).

Z kolei w wyroku z dnia 25 maja 2005r. sygn. akt XVII Ama 46/04 Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) wyraził pogląd, że dla uznania określonej klauzuli za niedozwolone postanowienie umowne wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie klauzul powinien być bowiem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame.

Przedstawione powyżej orzecznictwo potwierdza uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP 3/2006, w której uznano, że **stosowanie postanowie wzorców umów o tre ci to samej z tre ci postanowie uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem S du Okr gowego w Warszawie- S du Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu post powania cywilnego, mo e by uznane w stosunku do innego przedsi biorcy za praktyk naruszaj c zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a** (w obowiązującej obecnie ustawie z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów uregulowana została w art. 24). Odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tego przepisu, Sąd Najwyższy podkreślił, że **praktyka naruszaj ca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje równie przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych, polegaj cych na przedstawieniu szyku wyrazów lub zast pieniu jednych wyrazów innymi, je eli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzi , e jego tre mie ci si w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbli onej tre ci do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki godzi przecie tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru. (...) Mo liwo uznania zachowania przedsi biorcy, polegaj cego na stosowaniu postanowie wzorców umownych, które nie maj identycznego brzmienia jak postanowienia wpisane do rejestru, za praktyk naruszaj c zbiorowe interesy konsumentów, w sposób istotny zwi ksza skuteczno obu instytucji (tj. niedozwolonych postanowie umownych oraz praktyk naruszaj cych zbiorowe interesy konsumenta), zniech caj c przedsi biorców do obchodzenia wpisów dokonanych w rejestrze niedozwolonych postanowie .**

Nie jest więc konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone będą również takie postanowienia wzorców umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, których treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną wykładnię.

W prowadzonym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował postanowienie **pkt 3** wzorca umowy zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA, które dotyczy opłat pobieranych od konsumenta w ramach procedury windykacyjnej. Zgodnie z tym postanowieniem: „W przypadku braku płatności, o której mowa w pkt 2 niniejszej umowy, Zleceniobiorca może przekazać sprawę do obsługi przez firmę zewnętrzną celem odzyskania należności, a koszty w kwocie 100 zł wynikające z prowadzonego postępowania windykacyjnego obciążają w całości Zleceniodawcę”.

Należy zauważyć, że postanowienia dotyczące opłat windykacyjnych obciążających konsumenta w razie niewykonania przez niego świadczenia pieniężnego wynikającego z zawartej umowy, były wielokrotnie uznawane za niedozwolone. M.in. wyrokiem z dnia 6 sierpnia 2009r. sygn. akt XVII Amc 624/09, SOKiK uznał za niedozwolone postanowienie o treści: **W przypadku niewykonania zobowi za wynikaj cych z niniejszej umowy kredytobiorca poniesie koszty zwi zane z monitorowaniem kredytobiorcy: 1) telefoniczne upomnienie kredytobiorcy zwi zane z nieterminow spłat kredytu- 13 zł, 2) korespondencja kierowana do kredytobiorcy zwi zana z nieterminow spłat kredytu (zawiadomienie, upomnienie, pro ba o dopłat , wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego), za ka de pismo. Opłat za korespondencj kierowan do por czycieli bank obci a dodatkowo kredytobiorców według tych samych stawek- 15 PLN; 3) wyjazd interwencyjny do kredytobiorcy- 50 zł.** Przytoczone postanowienie zostało wpisane w pozycji 1796 rejestru niedozwolonych postanowień umownych. Uzasadniając jego abuzywność SOKiK stwierdził m.in., że brak określenia procedur jakimi kieruje się przedsiębiorca przy podejmowaniu czynności związanych z dochodzeniem należności może prowadzić do dowolności jego działania w zakresie zasad, terminów czy częstotliwości korzystania z wymienionych środków i w związku z tym do znacznego zwiększenia zadłużenia konsumenta. Sąd podkreślił, że brak regulacji w tym zakresie powoduje, że przedsiębiorca ma możliwość podejmowania działań, a tym samym naliczania ww. opłat według własnego uznania, bez zachowania określonej kolejności i terminów. Postanowienie nie wyłącza przy tym możliwości równoległego podejmowania działań, za które przedsiębiorca również nalicza konsumentowi stosowne opłaty. Jak zauważył SOKiK, konsument może w konsekwencji ponosić dodatkowe, znaczące i nieuzasadnione koszty. Treść tego postanowienia może wywoływać więc u konsumenta błędne przekonanie co do praw i obowiązków wynikających z zawartej umowy zwłaszcza, że na podstawie wzorca konsument nie jest w stanie ustalić, jakie w przypadku opóźnień w zapłacie środki podejmie przedsiębiorca, z jaką częstotliwością i w jakiej kolejności. SOKiK zaznaczył też, że możliwość wielokrotnego podejmowania przez przedsiębiorcę czynności windykacyjnych w krótkich odstępach czasu w sposób rażąco narusza interesy ekonomiczne konsumenta w szczególności w tych sytuacjach, gdy pobierane opłaty nie odzwierciedlają nakładów rzeczywiście poniesionych przez przedsiębiorcę, przynosząc mu nieuzasadnione korzyści. SOKiK ocenił, że postanowienie to narusza również zasady lojalnego kontraktowania i równorzędnego traktowania konsumenta. Okoliczności te przesądziły o uznaniu, że ww. postanowienie spełnia przesłanki klauzuli niedozwolonej z art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego, kształtując prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszając jego interesy.

Wyrokiem z dnia 19 maja 2008r. sygn. akt XVII Amc 268/07, SOKiK uznał z kolei za niedozwolone postanowienie o treści: **W przypadku opó nienia w zapłacie nale no ci, TELE2 uprawniona b dzie do (...) obci enia Klienta kosztami wzywiania go do zapłaty oraz post powania windykacyjnego (w wysoko ci okre lonej w cenniku)** (pozycja 1956 rejestru). W uzasadnieniu wyroku SOKiK stwierdził, że ww. postanowienie stanowi przejaw nierównorzędnego traktowania stron umowy i nieuzasadnionego uprzywilejowania przedsiębiorcy. SOKiK zauważył, że przedsiębiorca ma prawo do naliczania odsetek ustawowych w przypadku opóźnienia w płatności, co jest zgodne z art. 481 § 1 Kodeksu cywilnego. Podkreślił także, że przewidziane w tym postanowieniu opłaty zmierzają do naprawienia szkody, którą

przedsiębiorca ponosi w związku z opóźnieniami w płatnościach należnych od kontrahenta. Przedsiębiorcę obciąża obowiązek wykazania wysokości szkody i związku przyczynowego pomiędzy niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania, a szkodą. Zdaniem SOKiK, nie sposób wykazać, że obowiązek poniesienia kosztów postępowania windykacyjnego przez przedsiębiorcę jest normalnym następstwem opóźnienia w spełnieniu świadczenia przez konsumenta. W konsekwencji SOKiK uznał, że ww. postanowienie jest niedozwolone na podstawie art. 385¹ § 1 Kodeksu cywilnego.

Stanowisko to podzielił Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 27 stycznia 2009r. sygn. akt VI ACa 1025/08, rozpoznający apelację od ww. wyroku SOKiK, a następnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 marca 2010r. sygn. akt I CSK 404/09, rozpoznający skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego. W uzasadnieniu pierwszego z wymienionych wyroków wskazano, że kwestionowane postanowienie jest sprzeczne z ogólnie obowiązującymi przepisami prawa cywilnego kształtującymi zasady odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (art. 361 w zw. z art. 471 Kodeksu cywilnego), ponieważ wprowadza odpowiedzialność odszkodowawczą konsumentów wobec przedsiębiorcy za następstwa działania, z którego wynikła szkoda, niebędące typowymi następstwami. Podobne argumenty powołał Sąd Najwyższy stwierdzając, iż Sądy obu instancji trafnie uznały, że przedsiębiorca apriorycznie przyjął odpowiedzialność odszkodowawczą konsumenta. Tymczasem w każdym wypadku muszą być spełnione przesłanki takiej odpowiedzialności, które zostały określone w przepisach Kodeksu cywilnego.

Opóźnienie się klienta przedsiębiorcy oznaczać, że przedsiębiorca jest odpowiedzialny za opóźnienie, które nastąpiło w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy uznał, że klauzula o terminie obowiązu uiszczenia tego zobowiązania, która została zawarta w umowie, nie może być uznana za niekorzystną dla konsumenta, jeżeli nie jest ona niejasna i dwuznaczna.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy uznał, że klauzula o terminie obowiązu uiszczenia tego zobowiązania, która została zawarta w umowie, nie może być uznana za niekorzystną dla konsumenta, jeżeli nie jest ona niejasna i dwuznaczna.

nie określa czynności, które zostaną podjęte w związku z dochodzeniem od niego należności, ani procedur ich podejmowania. Na podstawie zakwestionowanego postanowienia konsument nie jest więc w stanie w żadnej mierze ustalić, za jakie czynności i w jakim terminie Przedsiębiorca naliczy koszty postępowania windykacyjnego. Ustalenie kosztów postępowania windykacyjnego w stałej wysokości powoduje, że nie zależą od rzeczywistych nakładów Przedsiębiorcy, ale są oszacowane według całkowicie dowolnych kryteriów. Nie jest zatem wykluczone, że z tego tytułu Przedsiębiorca uzyska od konsumenta kwotę, która będzie wyższa niż wysokość rzeczywiście poniesionych przez niego kosztów w ramach postępowania windykacyjnego. W ten sposób Przedsiębiorca może uzyskać dodatkowe i nieuzasadnione źródło dochodów. Oznacza to jednocześnie, że Przedsiębiorca z góry przyjął, że konsument ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za brak płatności. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w powołanym powyżej wyroku, dla przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej muszą być spełnione w każdym wypadku jej przesłanki wynikające z art. 361 i art. 471 Kodeksu cywilnego. Przedsiębiorca powinien tym samym wykazać wysokość szkody i związku przyczynowego pomiędzy niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania przez konsumenta, a szkodą. W niniejszym przypadku taka sytuacja nie zachodzi, skoro koszty postępowania windykacyjnego zostały określone we wzorcu umowy, mającym zastosowanie do masowego zawierania umów z konsumentami. Przesądza to o uznaniu, że zakwestionowane postanowienie wywołuje tożsame skutki prawne, jak powołane klauzule niedozwolone.

W świetle powyższego, argument Przedsiębiorcy, że **nie sposób ocenia wło onej pracy przez kancelari w kwotach: 10, 20, a mo e 30 zł. Kwota 100 zł (...) jest adekwatna do wykonanych przez kancelari czynno ci, tj. kontaktu z konsumentem, przedstawieniem mu sytuacji, ewentualnym wezwaniem do zapłaty**, nie zasługuje na uwzględnienie.

W opinii Prezesa Urzędu, tożsamość z klauzulami niedozwolonymi zachodzi również w odniesieniu do postanowienia **pkt 6** wzorca umowy Przedsiębiorcy, które przewiduje, że: „W szczególnych przypadkach ZUH „DOMEX GAZ” zastrzega sobie prawo do wykonania usługi w terminie późniejszym, najpóźniej do 21 dni od daty planowanego montażu urządzenia”.

Postanowienie to jest tożsame z klauzulami uznanymi za niedozwolone na podstawie wyroków SOKiK z dnia: 31 stycznia 2003r. sygn. akt XVII Amc 31/02 i 24 marca 2010r. sygn. akt XVII Amc 872/09, o treści: **Przyjmuj cy zamówienie zastrzega sobie mo liwo opó nienia realizacji wykonania usługi** (pozycja: 40 rejestru) oraz **Wst pny termin wykonania usługi (...). Termin powy szy ulega przedłu eniu z przyczyn niezale nych od Zleceniobiorcy, za które uwa a si w szczególno ci: zakłócenia w dostawach materiałów niezbd nych do realizacji zamówienia wywołane zdarzeniami losowymi, kl skami ywiółowymi, strajkami itp., trudno ci obiektywne w zaopatrzeniu w materiały nietypowe, niezbd dne do wykonania zamówienia** (pozycja 2173 rejestru).

Zakwestionowane postanowienie, podobnie jak ww. klauzule niedozwolone, przewiduje możliwość jednostronnej zmiany terminu wykonania zobowiązania przez Przedsiębiorcę, nie wskazując przy tym ważnej przyczyny, ze względu na którą taka zmiana mogłaby nastąpić. Należy podkreślić, że art. 385³ pkt 10 Kodeksu cywilnego za niedozwolone uznaje w szczególności te postanowienia, które uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie. Zdaniem Prezesa Urzędu, tożsamości porównywanych postanowień nie wyłącza w tym wypadku fakt, że kwestionowane postanowienie ogranicza możliwość opóźnienia wykonania przez Przedsiębiorcę zobowiązania do określonego terminu, tj. do 21 dni od daty planowanego montażu urządzenia. W ramach tego okresu Przedsiębiorca może bowiem swobodnie decydować o tym, kiedy faktycznie wykona swoje zobowiązanie, co oznacza, że przedłużenie terminu ustalonego w umowie nie będzie traktowane jako niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. W konsekwencji konsument jest zobowiązany do akceptacji

dokonanej przez Przedsiębiorcę zmiany istotnego warunku umowy. Skutki porównywanych postanowień są zatem takie same.

Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu uznał, że w rozpatrywanej sprawie spełnione zostały przesłanki niezbędne do przypisania Przedsiębiorcy praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów: wykazana została bezprawność jego działań oraz naruszenie zbiorowego interesu konsumentów.

W zakresie pkt I sentencji decyzji Prezes Urzędu orzekł na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nakazując Przedsiębiorcy zaniechanie stosowania ww. praktyki. Z ustaleń Prezesa Urzędu wynika, że w nowym wzorcu umowy Przedsiębiorcy nadal figuruje postanowienie dotyczące kosztów postępowania windykacyjnego, którego treść pozostała niezmienną.

Podstawę rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu w pkt II sentencji decyzji stanowi art. 27 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Stosownie do tego przepisu, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania zarzucanej praktyki spoczywa, zgodnie z art. 27 ust. 3 ustawy, na przedsiębiorcy.

Z dokonanych ustaleń wynika, że Przedsiębiorca usunął z nowego wzorca postanowienie zastrzegające na jego rzecz prawo do przesunięcia terminu wykonania usługi. Przedsiębiorca przyznał, że nie jest w stanie jednoznacznie wskazać, do kiedy stosował wzorzec umowy, w którym zamieścił ww. postanowienie, **ale z całą pewnością do III kwartału ubiegłego roku**. Z uwagi na fakt, że Przedsiębiorca posługuje się w obrocie prawnym wzorcem umowy, a w aktach prowadzonego postępowania znajdują się umowy zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu DK/GA zawarte przez niego z konsumentami w dniach: 8 i 9 maja 2013r., w których nie występuje zakwestionowane postanowienie, Prezes Urzędu uznał, w braku innych dowodów, że Przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki z pkt II sentencji decyzji co najmniej z dniem poprzedzającym zawarcie pierwszej z wymienionych umów, tj. z dniem 7 maja 2013r.

Mając na względzie powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I i II sentencji.

Pkt III sentencji decyzji

Prezes Urzędu zarzucił ponadto Przedsiębiorcy stosowanie praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Należy zauważyć, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Art. 24 ustawy nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, ale powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006r. III SZP 3/2006 stwierdził, że za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **mo na uznać zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta (...). Zachowania takie stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronione przez przepis obowiązki tego konsumenta**.

W niniejszym przypadku **bezprawność** działań Przedsiębiorcy wynika z naruszenia art. 2 ust. 1, 2 i 3 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny.

Jak wcześniej wskazano, Przedsiębiorca zawiera umowy z konsumentami w miejscu ich zamieszkania, tj. poza lokalem przedsiębiorstwa. Do tego rodzaju umów stosuje się przepisy ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, które przyznając konsumentowi prawo odstąpienia od umowy określają m.in. warunki skorzystania z tego prawa i jego skutki.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy, konsument, który zawarł umowę poza lokalem przedsiębiorstwa, może od niej odstąpić bez podania przyczyn, składając stosowne oświadczenie na piśmie w terminie dziesięciu dni od zawarcia umowy. Do zachowania tego terminu wystarczy wysłanie oświadczenia przed jego upływem. Ust. 2 art. 2 ww. ustawy stanowi, że nie jest dopuszczalne zastrzeżenie, że konsumentowi wolno odstąpić od umowy za zapłatą oznaczonej sumy (odstępne). Stosownie z kolei do art. 2 ust. 3 ustawy, w razie odstąpienia od umowy umowa jest uważana za niezawartą, a konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań. To, co strony świadczyły, ulega zwrotowi w stanie niezmienionym, chyba że zmiana była konieczna w granicach zwykłego zarządu. Zwrot powinien nastąpić niezwłocznie, nie później niż w terminie czternastu dni. Jeżeli konsument dokonał jakichkolwiek przedpłat należących się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty.

W zawieranych z konsumentami umowach Przedsiębiorca wskazał, że konsument ma możliwość odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej podpisania na mocy art. 395 Kodeksu cywilnego, z zachowaniem przez Przedsiębiorcę prawa do wynagrodzenia z tytułu świadczonej usługi i korzystania z rzeczy o wartości równej 100 zł.

Należy podkreślić, że powołany przez Przedsiębiorcę art. 395 Kodeksu cywilnego reguluje umowne prawo odstąpienia od umowy, które zaliczane jest do tzw. dodatkowych zastrzeżeń umownych. Prawo to obwarowane zostało dwoma wymogami ustawowymi: koniecznością określenia terminu, w czasie którego będzie możliwe skorzystanie z tego prawa oraz wskazania, czy prawo odstąpienia służyło będzie tylko jednej (oraz której), czy obu stronom umowy (por. A. Rzetecka-Gil. Komentarz do art. 395 Kodeksu cywilnego. Lex). Skutkiem odstąpienia od umowy na podstawie ww. przepisu jest wprawdzie, podobnie jak w przypadku odstąpienia konsumenta od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, uznanie umowy za niezawartą, niemniej jednak odmiennie uregulowane zostały kwestie rozliczeń stron w takim przypadku. Art. 395 § 2 Kodeksu cywilnego przewiduje, że za świadczone usługi oraz za korzystanie z rzeczy należy się drugiej stronie odpowiednie wynagrodzenie. Art. 2 ust. 3 ww. ustawy stanowi natomiast, że konsument jest zwolniony z wszelkich zobowiązań, a ponadto- jeżeli dokonał jakichkolwiek przedpłat- należących się od nich odsetki ustawowe od daty dokonania przedpłaty. Dodatkowo art. 2 ust. 2 tej ustawy za niedopuszczalne uznaje obciążenie konsumenta obowiązkiem zapłaty odstępnego.

Wbrew przekazywanym przez Przedsiębiorcę informacjom, konsument, z którym zawarł umowę nie więc jest zobowiązany do zapłaty na jego rzecz wynagrodzenia w razie odstąpienia od umowy. Podstawy odstąpienia konsumenta od umowy nie stanowi bowiem art. 395 Kodeksu cywilnego, ale art. 2 powołanej wyżej ustawy. Nie może budzić tym samym wątpliwości, że zakwestionowane informacje o warunkach i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy, a co za tym idzie o zakresie jego obowiązków w razie skorzystania z tego prawa, są nierzetelne.

W świetle powyższego, Prezes Urzędu uznał, że w opisanym powyżej zakresie Przedsiębiorca naruszył obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji. Jednoczesne naruszenie przez Przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów uzasadnia przypisanie mu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Powyżej wskazano, że Przedsiębiorca przedłożył nowy wzorzec umowy o nazwie: umowa zlecenia montażu/dostawy detektora gazu typu LT/HS. We wzorcu tym zamieścił

postanowienie, które przewiduje, że zleceniodawca (konsument) został poinformowany o możliwości odstąpienia od umowy w terminie 10 dni od jej podpisania, **zgodnie z ustawą o ochronie praw konsumenta i odpowiedzialności za produkt niebezpieczny**. Postanowienie nie zastrzega na rzecz Przedsiębiorcy wynagrodzenia w przypadku odstąpienia od umowy. Przedsiębiorca oświadczył, że nie zawarł jeszcze umów w oparciu o nowy wzorzec. Poinformował jednocześnie, że nie jest w stanie jednoznacznie wskazać, do kiedy stosował poprzedni wzorzec umowy, obejmujący zakwestionowane postanowienie, **ale z całą pewnością do III kwartału ubiegłego roku**. Na poparcie swoich twierdzeń dotyczących terminu zaniechania posługiwania się ww. wzorcem Przedsiębiorca nie przedstawił jednak żadnych dowodów. Twierdzenia Przedsiębiorcy nie znajdują również potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym, w szczególności w umowach, które zawarł z konsumentami. Dlatego też Prezes Urzędu uznał, że Przedsiębiorca nie wykazał, stosownie do art. 27 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, że faktycznie zaprzestał wykorzystywania tego wzorca w podanym terminie. W niniejszym przypadku Prezes Urzędu uwzględnił jednak, że skoro zgodnie z danymi ujawnionymi w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej RP Przedsiębiorca zaprzestał wykonywania działalności gospodarczej pod nazwą: DOMEX GAZ z dniem 28 lutego 2014r., z tym dniem zaniechał też zawierania umów z konsumentami w oparciu o wzorzec, w którym zamieszczone było zakwestionowane postanowienie. Jak wynika z wyjaśnień Przedsiębiorcy, nowy wzorzec stosuje do działalności prowadzonej pod nazwą: SOBEX GAZ, którą rozpoczął z dniem 7 kwietnia 2014r.

Tym samym w zakresie praktyki określonej w pkt III sentencji decyzji Prezes Urzędu orzekł na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Pkt IV sentencji decyzji

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

W trakcie prowadzonego postępowania Prezes Urzędu wezwał Przedsiębiorcę do udzielenia informacji, potwierdzonej dokumentem, o wysokości osiągniętego w 2013r. przychodu w rozumieniu obowiązujących Przedsiębiorcę przepisów o podatku dochodowym. W odpowiedzi na wezwanie Przedsiębiorca oświadczył, że nie składał zeznania podatkowego za 2013r., ponieważ jego dochody były **dochodami okazjonalnymi, które w zasadzie nie zawsze pokrywały koszty prowadzonej działalności**. Prezes Urzędu zwrócił się ponadto o podanie informacji o wysokości przychodu Przedsiębiorcy uzyskanego w 2013r. do Naczelnika Urzędu Skarbowego w Złotowie. Z otrzymanego pisma wynika, że ww. Urząd nie dysponuje danymi o przychodach Przedsiębiorcy za 2013r.

Z uwagi na powyższe, decydując o nałożeniu na Przedsiębiorcę kar pieniężnych Prezes Urzędu oparł się na przychodzie ustalonym zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis ten stanowi, że w przypadku, gdy przedsiębiorca nie osiągnął przychodu w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, Prezes Urzędu może ustalić karę pieniężną w wysokości do dwustukrotności przeciętnego wynagrodzenia. Jak wynika z art. 4 pkt 16 ww. ustawy, przez przeciętne wynagrodzenie rozumie się przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw za ostatni miesiąc kwartału poprzedzającego dzień wydania decyzji Prezesa Urzędu, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie odrębnych przepisów.

Zgodnie z obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 18 lipca 2014r. (Dz. Urz. GUS z 2014r. poz. 28), przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w czerwcu 2014r. wyniosło 3.943,01 zł. Maksymalna kara pieniężna, która mogłaby zostać nałożona na Przedsiębiorcę wynosi zatem 788.602 zł.

Kara pieniężna za stosowanie zakazanych przez ustawę praktyk ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają jakichkolwiek przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy te okoliczności, które Prezes Urzędu winien uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej, wymieniając okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, w szczególności charakter praktyk Przedsiębiorcy i ich możliwe skutki w sferze ekonomicznych i pozaekonomicznych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał za uzasadnione zastosowanie wobec Przedsiębiorcy tego rodzaju sankcji finansowej.

Ocena zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje na nieumyślne naruszenie przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy. Zdaniem Prezesa Urzędu, Przedsiębiorca

windykacji, a w konsekwencji obciążenia konsumenta opłatami za ich wykonanie. Przedsiębiorca może więc swobodnie decydować i naliczać opłaty, a konsument nie jest w stanie ustalić, jakie działania i kiedy zostaną wobec niego podjęte i spowodują powstanie kosztów postępowania windykacyjnego. Niezależnie od okoliczności, Przedsiębiorca z góry zakłada zarazem, że konsument ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za skutki braku płatności ustalonej w umowie ceny detektora i wynagrodzenia za jego montaż. Wskazana przez Przedsiębiorcę opłata nie wynika przy tym z kalkulacji ponoszonych przez niego kosztów. Zdaniem Prezesa Urzędu, skutkuje to uznaniem, że stopień szkodliwości ww. postanowienia dla interesów majątkowych konsumentów jest znaczny.

Prezes Urzędu uwzględnił również okres stosowania zakwestionowanego postanowienia, który przekroczył 1 rok. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że Przedsiębiorca wykorzystywał wzorzec, w którym zamieszczono to postanowienie od lipca 2012r.

Wymienione okoliczności przesądzają o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie 0,1% maksymalnego przychodu obliczonego zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy, tj. 789 zł po zaokrągleniu.

Prezes Urzędu uznał, że w przypadku omawianego naruszenia nie występują okoliczności obciążające, które przemawiałyby za podwyższeniem ustalonej kwoty. W szczególności Przedsiębiorcy nie można przypisać umyślności działania, a więc zamiaru naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Nie ma też okoliczności łagodzących, które wpływałyby na obniżenie kwoty bazowej kary. Należy podkreślić, że Przedsiębiorca nie zaniechał stosowania zarzuconej mu praktyki.

Z uwagi na powyższe, za stosowanie praktyki określonej w pkt I sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 789 zł.

2. Praktyka wskazana w **pkt II** sentencji decyzji także związana jest ze stosowaniem przez Przedsiębiorcę postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Zakwestionowane postanowienie zastrzega na rzecz Przedsiębiorcy prawo dokonania jednostronnej zmiany umowy, bez wskazania ważnych przyczyn, które mogłyby ewentualnie taką zmianę uzasadniać. Na podstawie tego postanowienia Przedsiębiorca może jednostronnie decydować o przedłużeniu ustalonego w umowie terminu wykonania przez niego zobowiązania, a konsument musi taką zmianę zaakceptować. Ww. postanowienie narusza zatem pozaekonomiczne interesy konsumenta.

Podobnie, jak w przypadku wskazanym powyżej, oceniając szkodliwość analizowanego postanowienia Prezes Urzędu wziął pod uwagę okres jego stosowania, który- jak ustalono nie przekroczył 1 roku. Wzorzec, w którym zamieszczono ww. postanowienie Przedsiębiorca stosował od lipca 2012r. co najmniej do dnia 7 maja 2013r.

Z uwagi na powyższe, Prezes Urzędu ustalił za omawiane naruszenie kwotę bazową kary na poziomie 0,09% maksymalnego przychodu obliczonego zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy, tj. 710 zł po zaokrągleniu.

W dalszym etapie kalkulacji kary Prezes Urzędu rozważył, czy ww. kwota powinna podlegać modyfikacjom ze względu na występujące w sprawie okoliczności łagodzące bądź obciążające. W opinii Prezesa Urzędu, w przypadku tej praktyki nie występują okoliczności obciążające, które uzasadniałyby dokonanie korekty ustalonej kwoty bazowej. Za okoliczność łagodzącą, uzasadniającą zmniejszenie ustalonej kwoty, Prezes Urzędu uznał zaniechanie stosowania przez Przedsiębiorcę praktyki jeszcze przed wszczęciem niniejszego postępowania. Okoliczność ta przesądziła o zmniejszeniu kwoty bazowej kary o 30%, do kwoty 497 zł po zaokrągleniu.

Ostatecznie za stosowanie praktyki określonej w pkt II sentencji decyzji Prezes Urzędu postanowił nałożyć więc na Przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 497 zł.

3. Praktyka przypisana Przedsiębiorcy w pkt III sentencji decyzji polega na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, poprzez zamieszczanie w zawieranych z konsumentami umowach nierzetelnych informacji o warunkach i skutkach odstąpienia konsumenta od umowy. Praktyka ta ujawnia się na etapie zawierania kontraktu, ale może wywierać również wpływ na jego wykonanie.

Jej szkodliwość przejawia się w pozbawieniu konsumenta wiarygodnych, zgodnych z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami ustawowymi, informacji w kwestii podstaw prawnych odstąpienia od umowy, a w konsekwencji obowiązków finansowych konsumenta z tym związanych. Zgodnie z art. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów oraz odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny, konsument może odstąpić od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów. Tymczasem w zawieranych umowach Przedsiębiorca wskazywał, że konsument ma możliwość odstąpienia od umowy na mocy art. 395 Kodeksu cywilnego, z zachowaniem przez Przedsiębiorcę prawa do wynagrodzenia z tytułu świadczonej usługi i korzystania z rzeczy. W ocenie Prezesa Urzędu, nierzetelne informacje Przedsiębiorcy o warunkach i skutkach odstąpienia od umowy w ostatecznym rachunku mogły prowadzić nawet do rezygnacji konsumenta ze skorzystania z ww. prawa. Z drugiej strony, należy zauważyć, że ww. praktyka mogła wywierać wpływ także na sytuację majątkową konsumenta na etapie wykonania umowy, w razie dochodzenia przez Przedsiębiorcę wynagrodzenia w związku z odstąpieniem konsumenta od umowy.

O stopniu szkodliwości omawianej praktyki decyduje również okres jej stosowania, który przekroczył 1 rok. Z dokonanych ustaleń wynika, że wzorzec, w którym zamieszczone były zakwestionowane informacje Przedsiębiorca wykorzystywał do zawierania umów z konsumentami od lipca 2012r. co najmniej do dnia 28 lutego 2014r.

Wskazane okoliczności przesądziły o ustaleniu kwoty bazowej kary na poziomie 0,5% maksymalnego przychodu obliczonego zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy, tj. 3.943 zł po zaokrągleniu.

W rozpatrywanej sprawie Prezes Urzędu nie dopatrywał się okoliczności obciążających, które wpływałyby na podwyższenie ustalonej kwoty bazowej kary. Okolicznością łagodzącą, które wpływa na zmniejszenie wysokości tej kwoty jest natomiast zaniechanie stosowania przez Przedsiębiorcę ww. praktyki bezpośrednio po wszczęciu postępowania. Z tego względu Prezes Urzędu postanowił zmniejszyć kwotę bazową kary o 20%, do kwoty 3.154 zł po zaokrągleniu.

Biorąc pod uwagę dokonane ustalenia, za stosowanie praktyki określonej w pkt III sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości 3.154 zł.

Zdaniem Prezesa Urzędu, orzeczone kary są adekwatne do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przez Przedsiębiorcę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kary te pełnią przede wszystkim funkcję represyjną, stanowiąc sankcję i dolegliwość za naruszenie przepisów ww. ustawy oraz prewencyjną, zapobiegającą ponownemu ich naruszeniu przez Przedsiębiorcę. Warto podkreślić także ich walor wychowawczy, odstrasżający innych przedsiębiorców przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP O/O Warszawa 511010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego- od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu.

z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury UOKiK w Poznaniu
Jarosław Krüger